

KRIISISUUNNITELMA

Sisältää ohjeistuksen oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimintaohjeet äkillisiä kriisi-, uhka ja vaaratilanteita varten.

Liminganlahden koulu

Krankan kiinteistö
Linnukan kiinteistö
Linnukkatie 5-7
91900 LIMINKA

Päivitys: lokakuu 2022

TIIVISTETYT OHJEET HÄTÄTILANNETTA VARTEN

PELASTA!

- ❖ pelasta välittömässä vaarassa olevat
- ❖ ehkäise lisäonnettomuudet
- ❖ **vaarallinen henkilö koulun sisällä**: vetäydytään luokkiin lukkojen taakse odottamaan lisäohjeita

HÄLYTÄ APUA!

- ❖ soita hätänumeroon **112**
- ❖ anna hätäkuulutus (sähkökatkon aikana puhelimen avulla tiiminvetäjille)
- ❖ **Linnukan kiinteistö:**
- ❖ **Krankan kiinteistö:**
- ❖ soita terveydenhoitajalle
 - Eeva Aitto-oja **p. 050 3655360**
 - Päivi Vanhala **p. 040 5680847**

AUTA!

- ❖ anna tarvittava välitön **ensiapu**
 - tajuttomuus: potilas kylkiasentoon, tarkkaile hengitystä
 - sokki: potilas makuulle ja jalat koholle, suojaa kylmältä, rauhoittele
 - elvytys: avaa hengitystiet kallistamalla pää taakse
 - anna aikuiselle 30 painallusta ja 2 puhallusta
 - lapselle 5 alkupuhallusta, 30 painallusta ja 2 puhallusta
- ❖ ohjaa ja opasta paikalla olijoita ja paikalle saapuvia
- ❖ estä turhien sivullisten paikalle pääsy
- ❖ rauhoita paikalla olijoita

LIITE TÄRKEITÄ PUHELINNUMEROITA

Yleinen hätänumero	112
Koulupoliisi Jarkko Kähkönen	040 727 0507
Oulun poliisiasema puhelinvaihte	0295 460 211
Limingan kunnan kriisiryhmä - virka-aikana mielenterveysyksikkö - päivystysaikana tk-sairaala	050 4302 023, 050 3536 747 044 4973 734, 050 4095596
Suomen mielenterveysseuran valtakunnallinen kriisipuhelin	01019 5202
Myrkytystietokeskus	09 471 977 tai 09 4711 (vaihte)
Limingan terveyskeskus, - kiireellinen ajanvaraus Oulun seudun yhteispäivystys	08 5587 3890 08 3152 655
Limingan seurakunta	044 7521 220
Taksi	Oulun aluetaksi 0600–30081
Numerotiedustelu	118, 020202
<u>Koulukuljetus</u> - Revon Turistiliikenne - Suorsan Liikenne - Lumi Taksi	044 0303 088 0400 610 285 050-4054 877/kuljettaja 040 5891 947

--	--

Rehtori	050 3291568
Apulaisrehtori	050 3182042
Kouluterveydenhoitaja Kouluterveydenhoitaja	(luokat 1-6) 050 3655360 (luokat 7-9) 040 5680847
Koulukuraattori	044 4973638
Koululääkäri	Yhteydenotot kouluterveydenhoitajien kautta
Koulupsykologi	040 4865272
Psykologi	050 4302 025
Lastensuojelun päivystys virka-aikana Lastensuojelun päivystys virka-ajan ulkopuolella	044 4973 662 (virka-ajan ulkopuolella 112) 08 55846239 tai 112

SISÄLTÖ

TIIVISTETYT OHJEET HÄTÄTILANNETTA VARTEN	2
TÄRKEITÄ PUHELINNUMEROITA	3
JOHDANTO	7
1. LIMINGANLAHDEN KOULUN KRIISIRYHMIEN KOKOONPANOT JA TEHTÄVÄT	10
1.1. Moniammatillinen kriisiryhmä	10
1.2. Koulun oppilashuoltoon liittyvät tiimit ja kunnan kriisiryhmä	11
2. TAUSTATietoA KRIISEISTÄ	11
2.1. Kriisin ja trauman määritelmä	11
2.2. Traumaattisen kriisin vaiheet	12
2.3. Välitön selviytymisen tuki	13
2.4. Jatkotuen tarve	14
3. TOIMIA KRIISI-, KIUSAAMIS-, HÄIRINTÄ JA VÄKIVALTATILANTEIDEN EHKÄISEMISEKSI	14
3.1. Yhteistyö kodin ja koulun välillä	14
3.2. Oppilashuolto	15
3.3. Säännöt, valvonta ja turvallisuusohjeet	16
3.4. Kummi- ja tukioppilastoiminta	17
3.5. KiVa-koulu - ohjelma	17
3.6. Oppilaskunta ja oppilaiden osallisuus	18
4. ONGELMIEN VARHAINEN TUNNISTAMINEN	19
4.1. Poissaolot	19
4.2. Mielialaongelmat	21
4.3. Päihteiden väärinkäyttö	21
4.4. Poikkeava käyttäytyminen	22
4.5. Itsetuhoisuus	22
5. TOIMINTAMALLEJA KRIISI-, KIUSAAMIS-, HÄIRINTÄ- JA VÄKIVALTATILANTEISIIN	23
5.1. Oppilaan luvaton poistuminen tai karkaaminen koulusta	23
5.2. Keskustelut ja tapaamiset huoltajien kanssa	23

5.3. Kiusaaminen ja häirintä	25
5.4. Väkivallalla uhkaaminen tai sen käyttö	27
5.5. Perheväkivalta	29
5.6. Vakava sairaus, vamma tai poikkeavuus	30
5.7. Tapaturma, onnettomuus tai sairauskohtaus	30
5.8. Kuolemantapaus	31
5.8.1. Oppilaan, oppilaan lähiomaisen tai työyhteisön jäsenen kuolema	31
5.8.2. Itsemurha	32
5.8.3. Menehtyneen oppilaan tai työyhteisön jäsenen muistaminen	32
6. TIEDOTTAMINEN KRIISITILANTEISSA	33
7. ARVIOINTI KRIISITILANTEEN JÄLKEEN	34
8. TOIMENPITEET KRIISIVALMIUDEN YLLÄPITÄMISEKSI	34
TÄRKEITÄ LAKEJA	35
LIITE 1	36
LIITE 2	38
LIITE 3	43

JOHDANTO

Perusopetuslaki (21.8.1998/628) 29 § määrää, että opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 edellyttävät, että opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, oppilashuolto ja tuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Tähän sisältyy myös ongelmien ennaltaehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista.

Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen.

Paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä määritellään, mitkä ovat keskeiset tavoitteet ja toimintatavat hyvän ja turvallisen koulupäivän luomiseksi ja yhteistyön järjestämiseksi sekä, miten huolehditaan oppilaiden osallisuuden toteutumisesta. Lisäksi on määriteltävä toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Tätä osuutta voidaan kutsua kriisisuunnitelmaksi.

Kriisisuunnitelman lisäksi opetuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista. Tässä otetaan huomioon sekä oppilaiden keskinäiset että oppilaiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet.

Muita opetuksen järjestäjän lain velvoittamia suunnitelmia ovat muun muassa toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä suunnitelma kurinpitokeinojen ja kasvatuskeskustelun käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Liminganlahden koulun kriisisuunnitelma sisältää toimintaohjeet äkillisiä kriisi-, uhka ja vaaratilanteita varten sekä ohjeistuksen oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Kriisisuunnitelmaa laadittaessa tehdään yhteistyötä tarvittavien viranomaisten kanssa ja otetaan huomioon muut uhka- ja vaaratilanteita sekä kriisitilanteita koskevat suunnitelmat ja ohjeistukset.

Kriisisuunnitelmassa kuvataan:

- kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen,
- yhteistyö ja keskinäinen työn- ja vastuunjako kriisitilanteisiin varauduttaessa sekä kriisitilanteissa,
- pelastussuunnitelman, koulun järjestyssääntöjen ja muiden turvallisuusohjeiden yhteensovittaminen,
- toimintaohjeet erilaisissa äkillisissä kriisitilanteissa,
- johtamisen, sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen sekä koulujen ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet äkillisissä kriiseissä,
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen,
- ohjeistukset poissaolojen seurantaan, niistä ilmoittamiseen ja niihin puuttumiseen,
- ohjeet päihteiden ja tupakkatuotteiden käytön ehkäisemiseen ja käyttöön puuttumiseen,
- koulun järjestyssäännöt,
- oppilaitoksen turvallisen toiminnan kannalta keskeiset muut ohjeistukset,
- kriisisuunnitelmasta tiedottaminen, siihen perehdyttäminen ja toimintavalmiuksien harjoittelu sekä
- kriisisuunnitelman päivitys ja arviointi.

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

(sisältyy kriisisuunnitelmaan):

Suunnitelmassa kuvataan:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen,
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla,

- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta,
- yhteistyö huoltajien kanssa,
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille sekä
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

Toimenpiteitä häirinnän ehkäisemiseksi on esitetty myös **Liminganlahden koulun yhdenvertaisuussuunnitelmassa**. Yhdenvertaisuuslain mukaan häirintä tarkoittaa henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaavaa käyttäytymistä, jolla luodaan henkilöä halventava tai nöyryyttävä taikka häntä kohtaan uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuuslakien mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelmat tarvittavista toimenpiteistä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhtenäiskoulujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat ovat paikallista perusopetuksen opetussuunnitelmaa täydentäviä ja toteuttavia suunnitelmia. Suunnitelmissa kuvataan tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä lainsäädäntö ja yhtenäiskoulujen tasa-arvoa edistäviä toimenpiteitä sekä niiden seuranta. Toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoitus on sitouttaa sekä oppilaat että koulun henkilöstö yhteistyössä toimimaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden edistämiseksi. Tasa-arvoisessa opiskeluympäristössä kaikilla on mahdollisuus opiskella ilman syrjintää sukupuolen tai muuhun oppilaaseen liittyvän syyn perusteella. Liminganlahden koulun tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma on luettavissa opetushenkilöstölle koulun sähköisessä perehdytyskansiossa.

Opetuksen järjestäjän **suunnitelma kurinpitokeinojen ja kasvatustakeskustelun käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista** on otettu käyttöön 1. päivänä elokuuta 2016. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Limingassa suunnitelma kurinpitokeinojen ja kasvatustakeskusteluiden käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista sisältyy opetussuunnitelmaan. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista.

Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

1. LIMINGANLAHDEN KOULUN KRIISIRYHMIEN KOKOONPANOT JA TEHTÄVÄT

1.1. Moniammatillinen kriisiryhmä

Liminganlahden koulun moniammatillisen kriisiryhmän muodostaa pedagoginen oppilashuoltoryhmä.

Oppilashuoltoryhmään kuuluvat:

- rehtori
- apulaisrehtori
- opinto-ohjaajat
- laaja-alaiset erityisopettajat
- kouluterveydenhoitajat
- koulukuraattori
- sosiaalityöntekijä
- kouluspykologi

Oppilashuoltoryhmän tehtävänä on kriisitilanteisiin liittyen:

- edistää kriisien, kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisyä,
- kokoontua akuutissa tilanteessa nopeasti rehtorin tueksi ja avuksi,
- päättää rehtorin johdolla tarvittavista toimenpiteistä ja tiedottamisesta,
- tukea kriisityön suunnittelua ja kehittämistä,
- seurata jatkohoidon tarvetta,

- arvioida kriisityön onnistumista
- tarkistaa ja vahvistaa käytössä oleva kriisisuunnitelma sekä
- ylläpitää tietämystään kriisiasioista kouluttautumalla.

1.2. Koulun oppilashuoltoon liittyvät tiimit ja kunnan kriisiryhmä

Koulussa toimii **oppilashuollon ja erityisopetuksen kehittämistiimi**, jonka vastuulla on lukuvuonna 2020-21 kriisisuunnitelman ja järjestyssääntöjen uusiminen sekä opettajien ja ohjaajien välisen yhteistyön kehittäminen. **Osallistuva oppilas –tiimi** vastaa KiVa koulu –toiminnasta.

Tarvittaessa kriisitilanteissa otetaan yhteyttä **kunnan kriisiryhmään**. Kunnan kriisiryhmän vetäjä on psykologi Laila Vainio. Terveyskeskuksen aukioloaikoina ma-to klo 8-16 sekä pe klo 8-15 otetaan yhteys mielenterveysyksikköön. Muuna aikana yhteys otetaan tk-sairaalan vuodeosaston henkilökuntaan. Kunnan kriisiryhmä järjestää psyykkisen jälkihoidon osana jälkipuinti-istuntoja.

2. TAUSTATIETOA KRIISEISTÄ

2.1. Kriisin ja trauman määritelmä

Kriisistä puhutaan yleensä silloin, kun ihminen on joutunut elämäntilanteeseen, jonka psyykkiseen hallitsemiseen ja käsittelemiseen hänen aikaisemmat kokemuksensa ja keinonsa eivät riitä. Kriisit voidaan jakaa **kehityskriiseihin ja traumaattisiin kriiseihin**. Normaaleja kehitykseen kuuluvia kriisejä voivat aiheuttaa esimerkiksi murrosikä, seurustelusuhteen katkeaminen, kotoa pois muuttaminen, armeijaan meno tai naimisiinmeno. Suurin osa ihmisistä selviää näistä tapahtumista omin avuin, vaikka selviytyminen saattaakin joskus vaatia suuria ponnisteluja.

Traumaattiset tapahtumat voivat aiheuttaa kenelle tahansa huomattavaa kärsimystä. Kun läheinen ihminen kuolee, ihminen joutuu onnettomuuteen tai koti palaa tulipalossa,

traumaattinen kriisi jakaa elämän kahtia – on elämä ennen sitä ja elämä sen jälkeen. Traumalla tarkoitetaan paitsi varsinaista traumaattista tapahtumaa, myös tapahtuman vammauttavaa vaikutusta ihmisen psyykeen. Trauma voi syntyä myös pitkän ajan kuluessa koettujen vaurioittavien kokemusten seurauksena (esimerkiksi seksuaalinen hyväksikäyttö tai perheessä tapahtuva väkivalta).

2.2. Traumaattisen kriisin vaiheet

Jokainen kokee traumaattisen tilanteen yksilöllisesti. Kriisin psyykkisissä reaktioissa voidaan kuitenkin erottaa erilaisia vaiheita, joilla on yhteisiä piirteitä kriisin aiheuttajasta ja kokijasta riippumatta. On tärkeää tiedostaa, että kriisireaktiot ovat normaaleja reaktioita ylivoimaisiin tilanteisiin.

Traumaattisen kriisin vaiheet:

1. Sokkivaihe saattaa kestää muutamasta tunnista muutamaan vuorokauteen. Tällöin ihminen ei kykene käsittämään tapahtunutta, hän voi jopa kieltää sen. Ihminen voi käyttäytyä poikkeavasti tai tilanteeseen sopimattomasti, esimerkiksi kylmän rauhallisesti tai raivoisasti, sekavasti. Hän ei ehkä jälkeenpäin muista tapahtumia tai annettuja ohjeita.

2. Reaktiovaihe voi olla muutaman viikon tai kuukauden mittainen. Ihminen yrittää saada käsitystä tapahtuneesta: miksi ja miten kaikki tapahtui. Henkiset puolustuskeinot alkavat toimia paremmin ja tapahtuman kieltäminen vähenee. Tässä vaiheessa voi ilmetä erilaisia ruumiillisia oireita, ahdistuneisuutta, masennusoireita, univaikeuksia, vihamielisyyttä (mm. toisten syyttämistä), tunteiden peittämistä tai näennäistä tilanteen hallintaa.

3. Käsittelyvaihe kestää muutamista kuukausista vuoteen. Tällöin tapahtunut hyväksytään, siihen ja menneeseen elämäntilanteeseen keskittyminen vähenee ja oireet ja tuntemukset vähenevät. Toipumisen edetessä psyykkiset ja fyysiset oireet poistuvat ja mieliala kohenee. Mikäli ihminen ei saa trauman käsittelyyn tarvitsemaansa tukea, seurauksena voi olla ns. **posttraumaattinen stressihäiriö**, joka heikentää toimintakykyä ja elämisen laatua. Se voi ilmetä mm. unettomuutena, painajaisunina, masennuksena, psykosomaattisina oireina, oppimisvaikeuksina, jopa työkyvyttömyytenä. Tällöin tarvitaan ammattiauttajan apua.

4. Uudelleen suuntautumisen vaiheessa tapahtuu lopullinen toipuminen. Ihminen on kyennyt käsittelemään tapahtuneen siten, että se ei enää rajoita elämää. Kukaan ei ole kriisin jälkeen ennallaan, mutta parhaassa tapauksessa ihminen on vahvempi ja paremmin valmistautunut kohtaamaan vastoinkäymisiä.

2.3. Välitön selviytymisen tuki

Ihmisten selviytymistä traumaattisessa tilanteessa helpottavat seuraavat seikat:

- rauhoittava, turvallisuutta luova ilmapiiri,
- myötäeläminen ja huolenpito,
- reaktioiden ymmärtäminen ja hyväksyminen,
- uhrien kertomuksen kuunteleminen,
- tyhjien sanojen ja lupauksen välttäminen,
- levollinen läsnäolo ja se, ettei jää yksin,
- avoin ja rehellinen tieto tapahtuneesta sekä
- tietojen pitäminen ajan tasalla.

Psykologinen jälkipuinti järjestetään aina kolmen vuorokauden sisällä traumaattisesta tapahtumasta. Ensimmäisen kolmen vuorokauden aikana ihminen on avoin tapahtuman käsittelylle, sen jälkeen psyykkiset puolustuskeinot voivat estää asian käsittelyä. **Jälkipuinnin vetävät siihen koulutetut työntekijät.** Jälkipuinnin tarkoituksena on tukea normaalin surutyön käynnistymistä ja estää posttraumaattisen stressihäiriön syntyminen. Jälkipuinnissa annetaan tietoa tapahtumien kulusta, jotteivät mielikuvitus tai huhut paikkaisi aukkoja. Jälkipuinti antaa mahdollisuuden jäsentää osallistujien ajatuksia ja tunteita. Siellä annetaan tietoa mahdollisista jälkireaktioista ja avunsaantipaikoista sekä kartoitetaan avun tarvetta.

Purkukokous (defusing) järjestetään traumaattisissa tilanteissa auttajina toimiville. Se tarjoaa mahdollisuuden keskustella välittömästi tapahtuneesta ja purkaa kokemuksia. Kriisiryhmä voi järjestää itselleen purkukokouksen ilman ulkopuolistakin vetäjää. Rituaaleilla on tärkeä merkitys surun käsittelyssä. Muistotilaisuus, hautajaiset, kuvat, kynttilät, kirjeen kirjoittaminen tai piirtäminen auttaa surun työstämistä.

2.4. Jatkotuen tarve

Ihmisten myöhempi tuen tarve on yksilöllinen ja siihen vaikuttaa traumaattisen tapahtuman luonne. Suru lähimmäisen kuolemasta ei häviä muutamassa kuukaudessa, ei ehkä koskaan, siksi surulle ja toipumiselle on annettavaa aikaa. Joillakin oppilailla tai opiskelijoilla voi olla tarve keskustella ja työstää asioita useaan kertaan, jolloin oppilashuollon henkilöstö voi järjestää heille yksilö- tai ryhmätapaamisia. Erityisen traumaattisen tilanteen jälkeen lapsi tai nuori voi olla myös traumaterapian tarpeessa, jolloin hänet tulee ohjata mielenterveyspalveluihin. Myös koulun työntekijöillä voi olla myöhempää tuen tarvetta.

3. TOIMIA KRIISI-, KIUUSAAMIS-, HÄIRINTÄ JA VÄKIVALTATILANTEIDEN EHKÄISEMISEKSI

3.1. Yhteistyö kodin ja koulun välillä

Kriisejä pyritään ennaltaehkäisemään tekemällä tiivistä yhteistyötä kotien kanssa. Vähintään kerran lukuvuodessa kullakin luokka-asteella on vanhempainilta. Ensimmäisen luokan vanhempainilta järjestetään usein jo esiopetusvuoden keväällä. Vähintään kerran vuodessa opettajat myös tarjoavat huoltajille mahdollisuutta henkilökohtaiseen keskustelutuokioon, jossa myös oppilas voi olla läsnä. Kaikille yhteisiä vanhempainiltoja järjestetään tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan.

Koulussamme on käytössä sähköinen Wilma-järjestelmä, jonka avulla tietoa ja viestejä voi välittää. Runsaasti ajankohtaista tietoa löytyy myös koulumme internet-sivuilta, joita päivitetään säännöllisesti. (Suora osoite Limingan perusopetuksen sivulle [Limingan perusopetus](#). Koulun kotisivu [Liminganlahden koulu](#))

3.2. Oppilashuolto

Oppilashuolto on osa koulun opetus- ja kasvatustoimintaa, joka kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilashuollolla edistetään ja ylläpidetään oppilaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia ja tuetaan oppilaan oppimista sekä tasapainoista ja tervettä kasvua ja kehitystä. Oppilashuollon avulla pyritään ehkäisemään ja tunnistamaan oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia sekä muita koulunkäyntiin liittyviä ongelmia ja puuttumaan niihin. Oppilashuoltotoimintaa ovat esimerkiksi tukitoimien suunnittelu oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin edistämiseksi, koulukuraattoripalvelut sekä kouluterveydenhuolto.

Limingan kuntaan on perustettu lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointityöryhmä, jonka tehtäviin kuuluu myös toimia oppilashuollon ohjausryhmänä. Tämän lisäksi koulun sisällä toimii erilaisia oppilashuolto-/asiantuntijaryhmiä:

Koulukohtainen yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä:

Koulukohtainen yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä kokoontuu kerran kuukaudessa. Tähän oppilashuoltoryhmään kuuluvat oppilashuollon koordinaattorit, rehtori, apulaisrehtori, kuraattori, opinto-ohjaajat, koulupsykologi, sosiaalityöntekijä, terveydenhoitaja, erityisopettaja ja tarvittaessa esiopetuksen johtaja. Tarvittaessa pyydetään paikalle muita tarvittavia asiantuntijoita. Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän tehtäviin kuuluu yhteisöllinen oppilashuolto eli oppilashuollon yleinen suunnittelu, kehittäminen, toteuttaminen ja arviointi koulun sisällä sekä koulukohtaisten suunnitelmien tarkistaminen.

Pedagoginen oppilashuoltoryhmä:

Pedagogisen oppilashuoltoryhmän tehtäviin kuuluu opettajien ohjaus, opetusjärjestelyjen miettiminen, luokan oppilaiden tuen tarpeen kartoitukset sekä pedagogisten asiakirjojen käsittely. Ryhmä kokoontuu kerran viikossa keskiviikkoisin klo 9.00-11.00 ja käsittelee vuoroviikoin alakoulun ja yläkoulun asioita. Pedagogiseen oppilashuoltoryhmään kuuluvat yleensä rehtori, apulaisrehtori, kuraattori, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja ja

erityisopettaja. Koulupsykologi ja sosiaalityöntekijä ovat mukana aiheen ja mahdollisuuksien mukaan.

Asiantuntijaryhmä:

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Oppilas tai huoltaja voi pyytää ryhmän kokoamista esim. opettajalta, kuraattorilta tai terveydenhoitajalta. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan tai huoltajan suostumusta.

Lisätietoa oppilashuollosta löytyy Limingan kunnan opetussuunnitelmasta, perusopetuslaista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaista.

[Limingan opetussuunnitelma](#)

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>

3.3. Säännöt, valvonta ja turvallisuusohjeet

Järjestyssäännöt antavat ohjeet siitä, miten koulussamme tulee käyttäytyä ja toimia, jotta siellä olisi kaikilla hyvä olla ja jotta vahingoilta ja tapaturmilta välttyttäisiin (LIITE 1, Järjestyssäännöt). Välitunteja varten on laadittu omat ohjeensa; Välituntiohjeet Linnukka ja Välituntiohjeet Krankka. Järjestyssäännöt ovat nähtävillä koulun kotisivuilla ja lisäksi säännöt ja molemmat välituntiohjeet ovat koulun driven sähköisessä perehdytyskansiossa. Välituntivalvojat käyttävät huomioliiviä. Myös liikuntatunteja varten on laadittu oma ohjeistuksensa, jotka ovat luettavissa drivestä ja opettajan laatima aikataulutus Wilmasta.

Sääntöjen ja ohjeiden noudattamista valvotaan koko ajan ja rikkeisiin, väkivaltaan, kiusaamiseen sekä häirintään puututaan välittömästi. Ensisijaisia puuttumiskeinoja ovat oppilaan puhuttelu ja kasvatuskeskustelu. Tarkemmin puuttumiskeinot ja mahdolliset

kurinpitotoimet on esitelty Limingan kunnan opetussuunnitelmassa kohdassa Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö (<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/ops/767831/perusopetus/tekstikappale/769446>).

Koulurakennuksen sekä ympäristön turvallisuuden valvominen kuuluu jokaiselle henkilökunnan jäsenelle. Työntekijöillä on velvollisuus ilmoittaa havaitsemistaan turvallisuuspuutteista rehtorille. Vaaralliset onnettomuus tai läheltä piti – tilanteet kirjataan Limingan kunnan onnettomuuksien ehkäisy ja läheltä piti tilanteiden - lomakkeelle ja toimitetaan lomake rehtorille, joka päättää jatkotoimenpiteistä.

3.4. Kummi- ja tukioppilastoiminta

Erilaisuuden sietäminen ja hyväksyminen ehkäisevät kiusaamista ja syrjintää. Koulussamme ihmisten erilaisuutta pyritään tuomaan tutuksi kummioppilas- ja kummiluokkatoiminnan, tukioppilastoiminnan, erityisoppilaiden integroinnin sekä kansainvälisyyskasvatuksen avulla. Tarkoituksena on luoda myönteinen ja turvallinen ilmapiiri, jossa kaikkien on hyvä olla.

Viidesluokkalaiset toimivat ensimmäisten luokkien oppilaiden kummeina. Oppilaat, jotka ovat toisella luokalla toimivat esikoululaisten kummioppilaina. Luokat tekevät yhteistyötä pidennetyn oppivelvollisuuden luokkien kanssa.

Tukioppilaiden järjestävät tuokioita seiskaluokille. Ryhmytymistä koulun kanssa järjestää yhteistyössä nuoriso- ja liikuntatoimi, 4 H sekä seurakunta.

Koulumme pienluokkien oppilaita integroidaan mukaan yleisopetuksen luokkien toimintaan ja tunneille aina kun se on tarkoituksenmukaista.

3.5. KiVa-koulu - ohjelma

KiVa Koulu – ohjelma on opetusministeriön rahoituksella Turun yliopistossa kehitetty toimintamalli koulukiusaamisen vähentämiseksi. KiVa-lyhenne muodostuu sanoista

Kiusaamisen Vastainen tai **Kiusaamista Vastustava**. Liminganlahden koulussa toteutetaan KiVa koulu – ohjelmaa.

KiVa Koulu – ohjelman yleiset toimenpiteet, kuten tiedottaminen, teemapäivät ja -oppitunnit, kohdistuvat kaikkiin oppilaisiin ja ovat kiusaamista ehkäiseviä. Oppitunnit, tuokiot ja teemat painottuvat ensimmäiselle, neljännelle ja seitsemännelle luokalle. Kohdennetut toimenpiteet otetaan käyttöön kiusaamistapauksen tultua ilmi ja ne kohdistetaan kiusaamistilanteen osapuoliin. Kiusaamistilanteita käsittelevät KiVa-tiimien opettajat. Alakoulun puolella on kaksi Kiva opettajaa ja kaksi Kiva-ohjaajaa ja yläkoulun puolella on kaksi Kiva-opettajaa. Oppilashuollon koordinaattorit ohjaavat Kiva-koulutoimintaa yhdessä yhteisöllisen oppilashuollon kanssa.

3.6. Oppilaskunta ja oppilaiden osallisuus

Perusopetuslaissa (47 a § 2013/1267) todetaan, että koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Sen tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista sekä kehittää oppilaiden ja opetuksen järjestäjän välistä yhteistyötä.

Oppilaskunnan toiminnan järjestämisestä päättää opetuksen järjestäjä. Oppilaskunnan toiminta järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti paikalliset olosuhteet huomioon ottaen. Oppilaskunta voi olla useamman koulun tai yhteinen.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (22.12.2014) tähdentää, että "koulutyö järjestetään siten, että sen perustana on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Oppilaiden osallistuminen oman koulutyönsä ja ryhmänsä toiminnan suunnitteluun on luonteva tapa vahvistaa osallisuutta. Lisäksi oppilaita rohkaistaan vaikuttamaan myös koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen. Oppilaille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun." Osallisuuden kautta tuetaan oppimista, hyvinvointia sekä vastuulliseksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi kasvamista.

Limingan kunnan Liminganlahden koulun kaikki oppilaat muodostavat Liminganlahden koulun oppilaskunnan. Oppilaskunnan tehtävänä on luoda oppilaille mahdollisuudet

keskusteluun, vaikuttamiseen ja vastuun kantamiseen koulun yhteisistä asioista sekä vahvistaa koulun ja luokkien yhteisöllistä toimintakulttuuria. Oppilaskunta on vastuussa toiminnastaan koulun rehtorille.

Oppilaskunnan tehtävien hoitamisesta käytännössä vastaa vaaleilla valittava oppilaskunnan hallitus. Toimikausi on lukuvuoden mittainen. Oppilaskunnan hallitukseen valitaan edustajia vuosiluokilta 1 - 6 ja 7 - 9. Oppilaskuntatoimintaa ohjaa neljä opettajaa.

4. ONGELMIEN VARHAINEN TUNNISTAMINEN

Elämää ei voi hallita, siksi kaikkia kriisitilanteita ei koskaan pystytä ehkäisemään. Ongelmien varhainen tunnistaminen auttaa kuitenkin siinä, että tilanteeseen pystytään puuttumaan ajoissa ennen kuin vaikeuksista tulee kohtuuttomia.

4.1. Poissaolot

Oppilaan luvattomat tai runsaat poissaolot voivat olla merkki siitä, että hänellä ei ole kaikki asiat hyvin. Tämän vuoksi oppilaan poissaoloja seurataan tarkasti. Poissaolon portaatt-ohjeistus on Wilman etusivulla.

Oppilaan poissaolosta huoltaja ilmoittaa heti puhelimitse tai Wilman välityksellä opettajalle. Ennalta tiedettyyn poissaoloon (esim. lomamatka) anotaan lupa Wilman kautta. Mikäli poissaolo kestää pidempään kuin kolme päivää, on poissaololupa anottava rehtorilta. Lyhyemmän poissaolon myöntää luokanopettaja tai luokanvalvoja. Huoltajan velvollisuus on huolehtia, että lapsi saa esimerkiksi luokkatoverin avulla läksykirjat itselleen. Sairaana ollessa läksyjä tehdään voinnin mukaan. Luvattomiin poissaoloihin puututaan välittömästi ottamalla yhteys huoltajaan ja selvittämällä asia. Tarvittaessa sairaana olleelle oppilaalle annetaan tukiopetusta. Runsaisiin poissaoloihin puututaan ottamalla huoltajiin yhteyttä ja järjestämällä lapselle keskustelumahdollisuus asiasta. Tarvittaessa poissaolot viedään oppilashuoltoryhmän käsittelyyn.

Toimintaohjeet opettajalle oppilaan runsaisiin poissaoloihin lukukauden aikana:

1) 50 h poissaoloa

Luokanohjaaja ottaa yhteyden kotiin. Poissaolojen syyt on selvitettävä. Luokanohjaaja huolehtii oppilaan joko opinto-ohjaajan tai terveydenhoitajan vastaanotolle.

2) 75 h poissaoloa

Luokanohjaaja kutsuu huoltajan koululle keskustelemaan poissaoloista yhdessä oppilaan kanssa. Palaverissa on mukana myös joku oppilashuoltoryhmän jäsenistä (opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, kuraattori, koulukoutsu).

3) 100 h poissaoloa

Huoltajaa tiedotetaan asiasta. Oppilaan kokonaistilanteesta Tehdään tilannekartoitus, mikä annetaan tiedoksi oppilashuoltoryhmälle, huoltajalle ja oppilaalle. Pidetään palaveri, jossa oppilaalle laaditaan kirjallinen suunnitelma koulunkäynnin turvaamiseksi. Huomioidaan seuraavat asiat:

- a) tilannekartoitus oppilaan suorituksista,
- b) poissaolojen syiden selvitys: kouluterveydenhuolto, koulukuraattoripalvelut, terveyskeskuspsykologin palvelut,
- c) oppilaan oma sitoutuminen - oppilas sitoutuu suorittamaan sovitut korvaavat tehtävät sovitussa aikataulussa sekä sitoutumaan säännölliseen koulutyöhön,
- d) huoltajien sitoutuminen - kodin tuki lapsen koulunkäyntiin,
- e) lastensuojeluilmoitus kunnan lastensuojeluviranomaisille,
- f) laaditaan oppimissuunnitelma tarvittaessa henkilökohtainen tilanne huomioiden sekä
- g) velvoite / mahdollisuus oppivelvollisuuden jatkamiseen.
- h) Koulukoutsin tuki

4.2. Mielialaongelmat

Mielialaongelmien tunnistaminen ei aina ole helppoa. Ongelmat voivat joskus peittyä pelleilyn ja hauskuuttajan roolin taakse. On ensiarvoisen tärkeää, että allapäin oleva oppilas ohjataan avun piiriin.

Mielialaongelmien merkkejä voi olla mm. uni- ja syömisvaikeudet, apaattisuus ja vetäytyminen, vihamielisyys, keskittymisvaikeudet, voimattomuus, itkuisuus, surullisuus tai itseinho. Luettelo on vain esimerkinomainen. Mikäli oppilaalla on näitä oireita paljon, on otettava yhteys psykologiin, lääkäriin tai mielenterveystyön asiantuntijaan.

4.3. Päihteiden väärinkäyttö

Jos lapsi tai nuori havaitaan päihtyneenä koulussa, tästä ilmoitetaan ensisijaisesti kotiin. Tämän jälkeen hänet ohjataan arvioon terveydenhuoltoon saman päivän aikana. Mikäli huoltaja ei pääse kesken päivän viemään lastaan arvioon, koulu toimittaa lapsen terveysasemalle. Lapsesta tehdään suullinen lastensuojeluilmoitus sosiaalipäivystykseen välittömästi.

Koulu tekee päihtyneestä lapsesta kirjallisen lastensuojeluilmoituksen. Tästä on hyvä mainita huoltajille. Terveydenhuollon tulee varmistaa, että alaikäisen päihtymyksestä menee tieto sosiaaliviranomaisille.

Mikäli oppilas kertoo vanhempiensa päihteidenkäytöstä, asiasta on syytä tehdä lastensuojeluilmoitus. Ilmoituksen tekee se henkilö, joka on ensimmäisenä asian lapselta kuullut.

Mikäli lapsen tai nuoren tavaroista löytyy huumausaineiden käyttöön liittyvää tarpeistoa, tulee se luovuttaa poliisille. Asiasta soitetaan myös lapsen/nuoren kotiin ja tehdään lastensuojeluilmoitus. Poliisiviranomainen tekee oman selvityksen tarpeiston luovuttamisen jälkeen.

4.4. Poikkeava käyttäytyminen

Joskus voi käydä niin, että oppilas alkaa käyttäytyä silminnähden poikkeavalla tavalla. Kyseessä voi olla vakava mielenhäiriö, johon tarvitaan nopeasti ammattiauttajien apua tai muuten vihje siitä, että kaikki asiat eivät ole kunnossa.

Oireita voivat olla mm. vetäytyminen, sekavat tai epärealistiset puheet, ikätasoa lapsellisempi toiminta, rituaalit, pakkotoiminnot, muuttunut suhtautuminen koulutyöhön, vihjailut avuntarpeesta, näkyvä ulkoisen olemuksen muuttuminen, erikoinen toiminta (jota ei itse halua tai osaa selittää), tunneilmaisun kapeutuminen tai muuttuminen, harhaluulot tai hallitsematon nettiriippuvuus.

Luettelo on esimerkinomainen. Mikäli oppilaalla on näitä oireita paljon, on otettava yhteys psykologiin, lääkäriin tai mielenterveystyön asiantuntijaan.

4.5. Itsetuhoisuus

Itsemurhauhkailuun tai itsemurhapuheisiin on aina suhtauduttava vakavasti. Jos itsemurha-aikeita epäillään, on henkilöltä kysyttävä suoraan, onko hän ajatellut itsemurhaa. Jos vastaus on myöntävä, häneltä kysytään, onko hänellä suunnitelma sen toteuttamiseksi. Itsemurha-aikeista kysyminen antaa ihmiselle mahdollisuuden puhua asiasta ja helpottaa pahaa oloaan. Vaikka lapsi kieltäisi kertomasta asiasta muille, itsemurha-aikeista tulee kertoa huoltajille sekä terveydenhuollon ammattihenkilölle. Yhteistyössä tulee sopia, kuka hoitaa tiedottamisen huoltajille. Tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus. **On varmistettava, että oppilas saa ammattiapua. Vaitiolo velvollisuus ei päde, kun kyseessä on kuolemanvaara!** Usein ystävät huomaavat ensimmäisenä itsemurhavaaran. Siksi lapsille olisi hyvä kertoa, että itsemurhauhkailuista tulee aina kertoa jollekin aikuiselle, vaikka ystävä vannottaisi olemaan kertomatta.

Itsemurhavaarasta kertovat mm. aiemmat yritykset, itsemurhalla uhkailu, viiltely, sekä vakavat mielialaongelmat. Muita riskitekijöitä voivat olla turha riskinotto, suuret muutokset käytöksessä ja suoritustasossa, voimakas kiinnostus kuolemaan tai lähipiirissä tapahtunut itsemurha.

5. TOIMINTAMALLEJA KRIISI-, KIUUSAAMIS-, HÄIRINTÄ- JA VÄKIVALTATILANTEISIIN

5.1. Oppilaan luvaton poistuminen tai karkaaminen koulusta

Jos oppilas poistuu luvatta koulusta kesken koulupäivän, opettaja on välittömästi yhteydessä huoltajaan. Yhteistyössä huoltajien kanssa pyritään selvittämään, missä lapsi tai nuori on. Mikäli oppilaan olinpaikka ei selviä tai epäillään hänen turvallisuutensa muuten olevan vaarassa, ilmoitetaan hänen katoamisestaan sosiaalipäivystykseen ja tarvittaessa poliisille.

Pikkuoppilaan tai huolenpitoa vaativan oppilaan karatessa koulusta:

- tarkista koulun sisä- ja ulkotilat
- ilmoita asiasta rehtorille ja pyydä etsintäapua
 - ilmoita lapsen tuntomerkit ja mitä hänellä oli yllään
- ilmoita lapsen vanhemmille tapahtuneesta sillä aikaa, kun etsintäapua järjestetään
 - kysy vanhemmilta, mihin lapsi mahdollisesti olisi voinut mennä
 - tarkista vanhemmilta lapsen kotireitti, mitä kautta hän kulkee kouluun
 - Jos opettajalla herää huoli oppilaan mielentilasta, itsesäätelystä tai kyvystä huolehtia itsestään, ilmoitus tehdään tässä vaiheessa poliisille. (lisäys lokakuu 2022)
- etsijät tarkistavat lapsen kotireitin ja sen, onko lapsi mennyt kotiin
- jos lasta ei löydy etsinnöistä huolimatta, rehtori tai opettaja soittaa poliisille
- etsintää jatketaan poliisin ohjeiden mukaan.

5.2. Keskustelut ja tapaamiset huoltajien kanssa

Opettajan tulee julkista valtaa käyttävänä virkamiehenä kestää hyvinkin tiukkaa työhönsä kohdistuvaa arvostelua. Joskus huoltajien yhteydenotot voivat olla sävyltään kiihtyneitä. Tällöin opettajan tulee muistaa oma ammatillinen roolinsa.

Kiihtyneen henkilön rauhoittelu:

1. Aloita avoimella kysymyksellä, älä káske rauhoittumaan.
- ”Miten voin olla avuksi?”
2. Kuuntele myötäeläen (nyökkäile, myönteile).
3. Pyydä anteeksi, vaikka siihen ei olisi aihettakaan.
- ”Olen pahoillani, jos koette tulleenne väärinkohdelluksi.”
4. Tiivistä keskustelun sisältö.
- ”Tarkoitatte siis, että...”
5. Kehu!
- ”Olipa hienoa, että rohkenitte ottaa tämän mieltä vaivanneen asian esille.”
6. Etsikää ratkaisua yhdessä, tuo myös oma kantasi esille.
- ”Miten me voisimme ratkaista tämän tilanteen?”
7. Päätä tilanne yhteenvetoon siitä, mitä olette sopineet tai jos sopimukseen ei ole päästy, kerro mitä aiot asian suhteen tehdä.
- ”Olemme siis sopineet, että...” TAI ”Valitettavasti minun on todettava, että...”
8. Tarjoa keskustelukumppanille viimeinen sana ja anna tarvittaessa valituskanava. Käydyn keskustelun sisältö kannattaa kirjata ylös.

Mikäli huoltajan kielenkäyttö muuttuu asiattomaksi eli hän kiroilee, haistattelee tai muuten solvaa opettajaa persoonana, keskustelu on syytä lopettaa välittömästi ja todeta, että voitte palata asiaan uudestaan, kun huoltaja on rauhoittunut. Kunnianloukkaukseksi luettavasta haistattelusta, kirjoituksesta tai muusta ilmaisusta on perusteltua tehdä tutkintapyyntö poliisille.

Turvallisuusohjeita tapaamisiin huoltajien kanssa:

- tapaamiset pyritään järjestämään kouluaikana klo 8-16
- mikäli tapaaminen on illalla, on huolehdittava siitä, että rakennuksessa on paikalla joku muukin henkilökuntaan kuuluva
- keskustelutilanteessa opettajan kannattaa sijoittautua niin, että hän pystyy tarvittaessa pakenemaan huoneesta
- mikäli on pienintäkään epäilystä siitä, että tapaamisesta voi kehittyä kiihkeäsävyinen, tapaamiseen ei kannata mennä yksin, vaan yhdessä esim. rehtorin tai erityisopettajan kanssa
- käydyn keskustelun sisältö kannattaa kirjata ylös.

5.3. Kiusaaminen ja häirintä

Liminganlahden koulu on mukana valtakunnallisessa KiVa Koulu –hankkeessa. KiVa tulee sanoista kiusaamisen vastainen. Hankkeen tarkoituksena on vähentää kiusaamista ja puuttua järjestelmällisesti ja välittömästi kiusaamistilanteisiin. Kiusaamistapauksissa noudatamme KiVa-hankkeen toimintamallia.

Koululla toimii kaksi kahden opettajan ja kahden ohjaajan muodostamaa työryhmää, KiVa-tiimiä. Kiusaamisiin puuttuu ensisijaisesti luokanopettaja tai -valvoja, joka selvittelee kiusaamistilannetta ja tarvittaessa kirjaa tapahtumat ylös. Jos kiusaaminen jatkuu, ja se seulontalomakkeen avulla todetaan toistuvaksi, siirtyy asia yllämainitun KiVa-tiimin käsiteltäväksi. KiVa-tiimi selvittää tilanteet kaikkien osapuolien kanssa ja sopii tilanteen seurannasta, sekä ottaa yhteyttä koteihin. Koulun henkilökunta on saanut perehdytyksen KiVa Koulu-ohjelman toteuttamiseen ja kiusaamistapausten selvittämiseen.

Kiusaamisella tarkoitetaan systemaattista, tahallista ja toistuvaa samaan henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa sanallista tai fyysistä kielteistä toimintaa. Kiusaamiselle on ominaista kiusaajan ja kiusatun voimasuhteiden epätasapaino. Tavallista on myös se, että kiusaaminen tapahtuu ryhmässä.

Seksuaalinen häirintä tarkoittaa epäasiallista kohtelua ja puhetta, joka voi sisältää sukupuoleen liittyviä vihjailevia ilmeitä, eleitä tai kaksimielistä puhetta tai ei-toivottua fyysistä kosketusta.

Lasten kesken esiintyy erimielisyyksiä, lapset myös kiusoittelevat ja härnäävät toisiaan erilaisissa tilanteissa. Nämä tilanteet ovat kuitenkin yleensä hyvin hetkellisiä ja niiden kohteeksi joutuvat lapset vaihtuvat. Ne ovat eri asia kuin systemaattinen yhden oppilaan kiusaaminen tai seksuaalinen häirintä.

Kiusaamistapauksen käsittely KiVa-ohjelman mukaan:

- 1) Kiusaamisen havainnut henkilö puuttuu asiaan välittömästi ja ottaa yhteyden luokanopettajaan / -ohjaajaan.
 - Luokanopettaja / -ohjaaja sekä kiusaamisen havainnut opettaja selvittävät asian oppilaiden kanssa mahdollisimman pian sen tultua ilmi ja ilmoittavat asiasta huoltajille.
- 2) Jos kiusaaminen jatkuu (on systemaattista tietyn tai tiettyjen oppilaiden kiusaamista), siirtyy asia KiVa-tiimin käsiteltäväksi.
 - KiVa-tiimi selvittää tilanteet kaikkien osapuolien kanssa ja sopii tilanteen seurannasta, sekä ottaa yhteyttä koteihin.
- 3) Jos kiusaaminen jatkuu edelleen, kutsutaan koolle oppilashuoltoryhmä (ryhmän voi kutsua koolle tilanteesta riippuen jo aiemminkin), joka vastaa tapauksen jatkokäsittelystä.
 - Jos oppilashuollolliset toimenpiteet tai koulun rangaistustoimet eivät auta, pyydetään koulupoliisi avuksi tilanteen selvittelyyn ja tehdään tarvittaessa tutkintapyyntö poliisille.

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä:

Kouluilla tulee olla suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Limingan kunnassa tämä suunnitelma on osa kriisisuunnitelmaa (LIITE 2). Siinä

otetaan huomioon sekä oppilaiden keskinäiset että oppilaiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet koulussa.

Suunnitelmassa kuvataan:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen,
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla,
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta,
- yhteistyö huoltajien kanssa,
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa,
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille sekä
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

Toimenpiteitä häirinnän ehkäisemiseksi on esitetty myös **Liminganlahden koulun tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa**. Yhdenvertaisuuslain mukaan häirintä tarkoittaa henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaavaa käyttäytymistä, jolla luodaan henkilöä halventava tai nöyryyttävä taikka häntä kohtaan uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri. Suunnitelmassa kuvataan tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvä lainsäädäntö ja tasa-arvoa edistäviä toimenpiteitä sekä niiden seuranta. Tasa-arvoisessa opiskeluympäristössä kaikilla on mahdollisuus opiskella ilman syrjintää sukupuolen tai muuhun oppilaaseen liittyvän syyn perusteella. Liminganlahden koulun tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma on luettavissa opetushenkilöstölle koulun sähköisessä perehdytyskansiossa.

5.4. Väkivallalla uhkaaminen tai sen käyttö

Väkivallalla tarkoitetaan tarkoituksellista itseen, toiseen henkilöön, ryhmään tai yhteisöön kohdistettua fyysisen voiman tai vallan käyttöä, uhkailua tai toteutettua väkivaltaa. Jo väkivallalla uhkaamiseen suhtaudutaan aina vakavasti, olipa uhkaajana oppilas tai aikuinen. Aikuisen esittämästä uhkauksesta ilmoitetaan poliisille. Oppilaille tehdään täysin selväksi, että uhkaaminen on kiellettyä. Muistutetaan, että myös alle 15-vuotias voi joutua

vahingonkorvausvastuuseen aiheuttomasta uhkauksesta seuranneesta turhasta hälytyksestä. Oppilaan esittämä uhkaus käsitellään perusteellisesti oppilaan iän edellyttämällä tavalla. Asiasta otetaan yhteyttä huoltajiin. Tarvittaessa uhkausiasia käsitellään myös oppilashuoltoryhmässä ja uhkauksesta ilmoitetaan poliisille. Uhkausviesteistä ja -soitoista ilmoitetaan välittömästi poliisille ja toimitaan poliisin antamien ohjeiden mukaan.

Jos koulun tiloissa tai alueella liikkuu epäilyttävä tuntematon henkilö, häneltä on aina kysyttävä nimi ja millä asioilla hän liikkuu.

Mikäli henkilö vaikuttaa uhkaavalta, humaltuneelta tai muuten häiriintyneeltä:

- poista lapset paikalta,
- pyydä muita aikuisia avuksi,
- huolehdi itsellesi poistumistie vapaaksi,
- **pyydä** henkilöä poistumaan paikalta,
- mikäli poistumiskehotus ei auta, hälytä poliisi paikalle ja
- pyri pitämään uhkaaja rauhallisena kuuntelemalla ja myötäilemällä poliisin tulon asti.

Väkivaltatilanteessa ja sen jälkeen:

Väkivaltaa voi esiintyä oppilaiden välillä, aikuisten välillä tai oppilaan ja aikuisen välillä. Varsinkin viimeksi mainitussa tapauksessa tilanteeseen saattaa liittyä pelon, häpeän, nöyryytyksen ja vihan tunteita, jolloin tapauksesta ehkä halutaan vaieta tai sitä halutaan liioitella. Tällöin tapahtumien todellinen kulku tulisi selvittää mahdollisimman huolellisesti.

- estä väkivallan jatkuminen, jos mahdollista
- hälytä tarvittaessa apua:
 - **poliisi ja ambulanssi 112**
 - **hätäkuulutus rehtorin tai sihteerin tai opettajainhuoneessa sijaitsevan kuulutuslaitteiston kautta**
- poista tarvittaessa lapset paikalta
- ilmoita väkivaltatilanteesta rehtorille
- ilmoita tapahtuneesta vanhemmille

- selvittää tapahtumien kulku haastatteleamalla silminnäkijöitä ja huolehdia heidän hyvinvoinnistaan
- asian käsittelyä jatketaan asianosaisten kanssa.

Tarvittaessa tilanteen luonteesta ja vakavuudesta riippuen:

- hoidon tarpeen arviointi työterveydessä tai terveyskeskuksessa
- hankitaan mahdollisista vammoista lääkärintodistus
- tehdään rikosilmoitus
- tehdään lastensuojeluilmoitus
- käytetään ulkopuolista asiantuntija-apua
- käsitellään asiaa muidenkin oppilaiden ja henkilökunnan kanssa sekä
- seurataan jatkohoidon tarvetta

Väkivaltainen hyökkäys kouluun:

- annetaan hätäkuulutus: ***”Koulussamme on hätätilanne. Vetäytykää luokkiin ja laittakaa luokan ovi lukkoon.”***
 - Linnukassa (alakoululla) koulun kuulutuslaitteiston kautta
 - Krankassa (yläkoululla) koulun kuulutuslaitteiston kautta

Liminganlahden koulun kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttumisen toimintamalli löytyy liitteeltä 2.

5.5. Perheväkivalta

Lapsi voi olla perheessä väkivallan todistaja, kohde tai molempia. Lapseen kohdistuva väkivalta voi ilmetä fyysisenä, psyykkisenä tai seksuaalisena väkivaltana. Myös lapsen hoidon ja avun laiminlyönti on väkivaltaa.

Huolen lapsen hyvinvoinnista tulee herätä, jos:

- lapsen käytös muuttuu oleellisesti,

- lapsi on toistuvasti vetäytynyt, väsynyt, poissaoleva, keskittymiskyvytön,
- lapsella on kehitysviivästymiä erityisesti puheen alueella,
- lapsen leikki on mekaanista, väkivaltaista tai lapsi ei leiki lainkaan,
- lapsi tietää kehitystasoonsa nähden liikaa fyysisestä, henkisestä tai seksuaalisesta väkivallasta tai
- lapsi käyttäytyy väkivaltaisesti muita lapsia, sisaruksia tai vanhempiaan kohtaan.

Epäilyn perheväkivallasta tulee herätä, jos:

- lapsi puheissaan ja tarinoissaan vihjailee tai puhuu suoraan joko perheenjäsenten välisestä tai itseensä kohdistuvasta väkivallasta tai
- lapsen kehossa on mustelmia tai muita väkivallan merkkejä, joiden syntymekanismi ei vastaa vamman laatua.

Keskustele asiasta lapsen kanssa. Ilmoita huolenaiheistasi tai epäilyistäsi rehtorille, kuraattorille ja terveydenhoitajalle. Tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus. Sopikaa kuka pyytää konsultaatioapua sosiaalitoimesta ja poliisilta, ja kuka tekee mahdollisen tutkintapyynnön poliisille. **Mikäli epäillään lapseen kohdistuvan väkivaltaa, lastensuojeluilmoituksesta ja tutkintapyynnöstä ei ilmoiteta huoltajalle etukäteen, ilmoittamisesta huolehtii sosiaaliviranomainen ja poliisi.**

5.6. Vakava sairaus, vamma tai poikkeavuus

Mikäli oppilaalla on jokin koulunkäyntiin vaikuttava vakava sairaus, vamma tai poikkeavuus, on toivottavaa, että huoltajat ilmoittavat asiasta koululle. Neuvotellaan huoltajien kanssa siitä, mitä, miten ja kenelle asiasta tiedotetaan. Oppilaan omaa mielipidettä tiedottamisesta on kunnioitettava. Luokanopettajan pöydällä on oltava sijaisen kansio, josta sijaisopettaja saa nopeasti työssään turvallisuuden kannalta välttämättömät tiedot. Yläkoulun opettajien vastaava kansio löytyy mahdollisesti aineenopettajien luokista.

5.7. Tapaturma, onnettomuus tai sairauskohtaus

Ensimmäisenä paikalle saapuva aikuinen arvioi tilanteen ja ryhtyy vaadittaviin toimenpiteisiin:

- pelasta välittömässä vaarassa olevat ja estä lisäonnettomuudet
- hälytä apua:
 - **ambulanssi 112**
 - **hätäkuulutus** Linnukassa (alakoululla) koulun kuulutuslaitteiston kautta ja Krankassa (yläkoululla) koulun kuulutuslaitteistolla
 - **terveydenhoitaja Eeva Aitto-oja / Päivi Vanhala**
- anna tarvittava ensiapu
- ohjaa oppilaat pois tapahtumapaikalta
- kokoa silminnäkijät erilleen ja pidä heistä erityistä huolta
- ilmoita tapahtuneesta rehtorille → kriisiryhmille → henkilökunnalle heti, kun mahdollista
- ilmoita tapahtumassa osallisina olleiden huoltajille mahdollisimman nopeasti
- käy tapahtumat läpi luokassa oppilaiden kanssa ennen kotiin lähtöä
- lähetä kirjallinen viesti koteihin tapahtuneesta tarvittaessa
- päästä järkyttyneimmät oppilaat kotiin vasta aikuisen mukana
- seuraa jatkohoidon tarvetta.

5.8. Kuolemantapaus

5.8.1. Oppilaan, oppilaan lähiomaisen tai työyhteisön jäsenen kuolema

- kuolemasta tiedon saanut välittää tiedon rehtorille
- mikäli kuolema tapahtuu koulussa tai koulumatkalla, tiedon omaisille välittää poliisi tai lääkäri
- rehtori tiedottaa kuolemasta koulun kriisiryhmälle

- rehtori on yhteydessä omaisiin
- rehtori tiedottaa asiasta opettajakunnalle, oppilaille ja koteihin omaisten toivomusten mukaisesti
- kuolemaa käsitellään luokissa
- omaisia muistetaan surunvalittelukukin ja/tai – adressilla
- sovitaan omaisten kanssa hautajaisiin osallistumisesta
- opettajat ja kriisiryhmät seuraavat oppilaiden ja henkilökunnan hyvinvointia
- tarvittaessa järjestetään ulkopuolista apua.

5.8.2. Itsemurha

Itsemurhan käsittely kouluyhteisössä on erittäin tärkeää, koska se usein nostattaa esiin voimakasta syyllisyyttä ja voi toisaalta toimia ongelmanratkaisumallina muille.

- rehtori neuvottelee koulun kriisiryhmän kanssa tarvittavista toimenpiteistä ja tukitoimista
- rehtori on yhteydessä omaisiin ja sopii, mitä ja miten asiasta tiedotetaan oppilaille ja koteihin
- rehtori tiedottaa asiasta henkilökunnalle
- käsitellään asiaa luokissa siinä määrin kuin omaisilta on lupa
- järjestetään mahdollisille silminnäkijöille, lähimmille ystäville ja luokalle erityinen tuki ja seuranta
- järjestetään jälkipuintitilaisuus henkilökunnalle
- muistamiset hoidetaan kuten yleensäkin kuolemantapauksen yhteydessä
- oppilaiden vointia seurataan
- tarvittaessa järjestetään ulkopuolista apua.

5.8.3. Menehtyneen oppilaan tai työyhteisön jäsenen muistaminen

Kun tieto kuolemantapauksesta on saatu, järjestetään suruliputus. Omaisia muistetaan surunvalittelukukin ja/ tai -adressilla. Hautajaisiin osallistutaan omaisten toivomalla tavalla.. Kuolemantapauksiin liittyviä kirjemalleja on liitteellä 3.

Oppilaan muistaminen luokassa:

Päätetään huoltajien suostumuksella, miten menehtynyttä oppilasta luokassa muistetaan. Näin lapset pääsevät ilmaisemaan surua konkreettisesti.

Esimerkiksi:

- valkea liina, kukka ja kuva pulpetille
- voidaan kirjoittaa muistokirjoitus, runo tai kirje
- istutetaan puu oppilaan muistoksi.

Muistotilaisuus:

Järjestetään huoltajien suostumuksella muistotilaisuus tai muistohetki, johon voi sisältyä esimerkiksi

- suruliputus,
- hiljainen hetki,
- rehtorin muistosanat,
- opettajan tai muun työyhteisön jäsenen puhe,
- runo,
- papin puhe ja
- laulua, musiikkiesityksiä.

6. TIEDOTTAMINEN KRIISITILANTEISSA

Kriisitilanteissa toimintavastuu on ensiksi läsnä olevalla aikuisella. Hän informoi tapahtuneesta ensimmäiseksi rehtoria tai apulaisrehtoria. Kokonaisvastuu kriisitilanteiden hoitamisesta ja niistä tiedottamisesta kuuluu koulun rehtorille. Rehtori kutsuu tarvittaessa koolle koulun kriisiryhmän. Rehtori neuvottelee tiedottamisesta työntekijöille ja oppilaille koulun kriisiryhmän kanssa. Kuolemantapauksen yhteydessä tulee olla omaisiin yhteydessä ja kysyä heidän toivomuksiaan tiedottamisesta. Kuolintavasta ei ole lupa tiedottaa ilman omaisten lupaa.

Myös koteihin tiedottamisesta rehtori neuvottelee koulun sisäisen kriisiryhmän kanssa ja tarvittaessa myös opetustoimen johdon kanssa. Yhteistyössä laaditaan tiedote koteihin.

Kaikki tiedotusvälineiden yhteydenotot tulee ohjata rehtorille. **Toimittajia ei pidä päästää koulun alueelle** haastattelemaan oppilaita tai työntekijöitä, koska se vain entisestään järkyttää heitä. Paras tapa välttyä median ahdistelulta on, että rehtori antaa asiallista informaatiota tietosuojan rajoitukset ja oikeusturvakysymykset huomioiden. Joissakin tapauksissa koulu voi tehdä lehdistötiedotteen, jossa se selostaa tapahtumien kulun. Tiedote on syytä tehdä yhteistyössä opetustoimen johdon kanssa. **Varsinaisessa kriisitapahtumassa tiedotusvastuu on tutkintaa toimittavalla viranomaisella. Rikoksen tapahtuessa tiedotusvastuu on esitutkintalain mukaan esitutkintaa johtavalla viranomaisella.**

7. ARVIOINTI KRIISITILANTEEN JÄLKEEN

Kriisitilanteen jälkeen kriisiryhmä kokoontuu ja käy läpi oman toimintansa kriisitilanteessa miettien, mitä tehtiin, mitä olisi pitänyt vielä tehdä ja miten jatkossa aiotaan toimia. Arvioinnin pohjalta kriisisuunnitelmaa ja ohjeistuksia muutetaan tarpeen mukaan.

Vakavan koko koulua koskettaneen kriisin jälkeen kriisitilanne käydään läpi myös koko työyhteisön kanssa niin, että jokainen haluava saa lausua mielipiteensä kriisin hoidon onnistumisesta ja tehdä toimintaan parannusehdotuksia.

8. TOIMENPITEET KRIISIVALMIUDEN YLLÄPITÄMISEKSI

Kriisisuunnitelma päivitetään lukuvuosittain. Kriisisuunnitelma käydään läpi oppilashuoltoryhmän ja koulun henkilöstön kanssa vuosittain. Pelastautumisharjoitus, johon osallistuvat sekä oppilaat että työntekijät pidetään syksyllä.

Uudet työntekijät perehdytetään kriisisuunnitelman sisältöön. Suunnitelmaa säilytetään opettajainhuoneen kirjahyllyssä sekä sähköisessä perehdyttämiskansiossa. Koulun henkilökuntaa koulutetaan hyvinvointiin, turvallisuuteen ja kriisien hoitoon liittyvissä asioissa tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan.

Jokaisessa luokassa tulee olla seuraavat turvallisuusohjeet:

- OVESSA: hätäpoistumisreitti, ohjeet hätätilannetta varten ja ohjeet luokassa olevan opettajan tehtävistä hätätilanteessa
- KUULUTUSLAITTEISTO: ohjeet hätäkuulutuksen tekoa varten
- SEINÄLLÄ: järjestyssäännöt ja välituntiohjeet
- LUOKANOPETTAJAN PÖYDÄLLÄ: sijaisen kansio

Terveystiedon oppituntien puitteissa oppilaat harjoittelevat toimimista erilaisissa hätätilanteissa. Vuosittain pyritään järjestämään toisen, viidennen ja kahdeksannen luokan oppilaille opetusta ensiaputaidoissa. Koulupoliisi pitää mahdollisuuksien mukaan vuosittain neljäs- ja kahdeksaluokkalaisille liikenne- ja laillisuuskasvatukseen sekä turvallisuuteen tai muuhun yhdessä sovittuun aiheeseen liittyvän valistustunnin.

TÄRKEITÄ LAKEJA

www.finlex.fi

Hallintolaki 6.6.2003/434

Kansanterveyslaki 28.1.1972/66

Kuntalaki 10.4.2015/410

Laki opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai
sairauden korvaamisesta 24.4.2015/460

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 30.12.2013/1287

Pelastuslaki 29.4.2011/379

Perusopetusasetus 20.11.1998/852

Perusopetuslaki 21.8.1998/628

Rikoslaki 19.12.1889/39

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301

Tasa-arvolaki 5a § 30.12.2014/1329

Työturvallisuuslaki 23.8.2002/738

Vahingonkorvauslaki 31.5.1974/412

Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 5.5.2011/407

Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325

LIITE 1

LIMINGANLAHDEN KOULUN JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

(päivitetty 16.10.2017, hyväksytty)

Liminganlahden koulun järjestyssäännöt

Järjestyssäännöt ovat voimassa koulussa, koulun järjestämällä retkillä, vierailuilla ja tapahtumissa.

1. Järjestyssääntöjen tarkoitus ja soveltaminen

Järjestyssääntöjen tarkoitus on edistää koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä.

2. Oppilaan oikeudet ja velvollisuudet (Perusopetuslaki 35–36 §, yhdenvertaisuuslaki 8 §)

Oppilaalla:

- on oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta
- on velvollisuus käydä koulua säännöllisesti
- on velvollisuus suorittaa annetut tehtävät tunnollisesti
- on velvollisuus käyttäytyä asiallisesti ja noudattaa koulun järjestyssääntöjä.

Koulussamme ei syrjitä ketään.

3. Turvallisuus, viihtyisyys ja opiskelun esteetön sujuminen

1) Hyvän käytöksen tunnusmerkit

Käyttäydyn kohteliaasti ja hyvien tapojen mukaisesti.

Keskityn opiskeluun ja annan työrauhan.

Noudatan aina koulun henkilökunnan antamia ohjeita.

Työskentelen oppitunneillani luokassa tai käytävällä ilman päähinettä tai huppua.

Noudatan hyviä ruokailutapoja. Ruokailen ilman päähinettä ja kännykkää.

Mikäli tuon välipalaa, syön sen välitunnin aikana. Välipalani pitää olla terveellinen eikä se sisällä makeisia tai virvoitusjuomia.

Pidän huolta omista, lainatuista ja koulun tavaroista.

Otan mukaani asianmukaiset opiskeluvälineet ja varusteet.

Ymmärrän ja toimin sen mukaan, että

- toisen omaisuuden luvaton käyttöönotto ei ole sallittua
- tekstien tai kuvien kopiointi ei ole sallittua
- työni lähteet pitää merkitä näkyviin

- jokaisella on oikeus turvalliseen ja rauhalliseen koulupäivään

2) Oleskelu ja liikkuminen

Koulumatkoilla noudatan liikennesääntöjä.

Koulupäivän aikana pyöräilyretkillä käytän kypärää.

Koulupäivän aikana tapahtuvat siirtymiset teen lyhintä ja turvallisinta reittiä pitkin.

Käyttäydyn ystävällisesti ja huomaavaisesti muita tiellä liikkujia ja kanssamatkustajia kohtaan.

Minulla ei ole lupaa poistua koulun alueelta koulupäivän aikana ilman opetukseen liittyvää tai muuta perusteltua syytä.

Poistuessani koulualueelta koulupäivän aikana minulla tulee olla aina terveydenhoitajan, opettajan, apulaisrehtorin tai rehtorin lupa.

3) Siisteydestä ja ympäristöstä huolehtiminen

Noudatan siisteyttä koulun sisä- ja ulkotiloissa.

Olen velvollinen korjaamaan ja korvaamaan aiheuttamani vahingot ja siivoamaan tekemäni sotkut.

4) Turvallisuus

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. (Perusopetuslaki 29 §.)

Ylläpidän omalla käyttäytymiselläni yhteistä turvallisuutta.

Jätän koulumatkan kulkemiseen tarkoitetut kulkuneuvot sekä muut välineet niille osoitetuille paikoille.

Ilkivallasta ja vahingoista ilmoitan opettajalle, apulaisrehtorille tai rehtorille.

Sisätiloissa liikun rauhallisesti kävellen.

5) Tietokoneen, matkapuhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttö

Käytän omaa tai koulun mobiililaitetta oppitunnilla ainoastaan opettajan luvalla.

Ymmärrän ja toimin sen mukaan, että

- koulu ei velvoita minua käyttämään omaa mobiililaitettani koulupäivän aikana tehtävien tekemiseen, vaan harkitsen asian itse ja vastaan laitteeni käytöstä
- koulu tarjoaa minulle tarvittavat työvälineet, joiden käyttämisestä kulloinkin vastaan opettajan valvonnassa
- koulun laitteen rikkoutumisesta ilmoitan heti opettajalle.

Ymmärrän ja toimin sen mukaan, että

- mobiililaitteen käyttö välituntisin on kielletty 1.–5.-luokkalaisilta.
- mobiililaitteen häiritsevä käyttö välituntisin on kielletty 6.–9.-luokkalaisilla
- lisälaitteiden, kuten kaiuttimien tuonti koulun ilman perusteltua syytä ei ole tarkoituksenmukaista eikä sallittua
- koulussamme ei saa kuvata toisia ilman lupaa tai laittaa kuvia eteenpäin ilman lupaa

6) Päihteet ja vaaralliset esineet

Päihteet, tupakkatuotteet ja muut nikotiinituotteet sekä energijuomat ovat kiellettyjä.

Kouluun ei saa tuoda vaarallisia esineitä tai aineita.

4. Poissaolot

Ennalta tiedossa olevaan poissaoloon pyytää luvan huoltaja.

Enintään kolmen päivän poissaolon voi myöntää luokanvalvoja tai -opettaja, pidemmästä poissaolosta päättää rehtori.

Huolehdin poissaoloni aikana määrättyjen tehtävien suorittamisen.

Koulusta saan poistua kesken koulupäivän vain terveydenhoitajan, opettajan, apulaisrehtorin tai rehtorin luvalla.

Sairaustapauksessa huoltaja ilmoittaa poissaolosta koululle mahdollisimman pian (puhelimitse tai Wilman välityksellä).

Kokeesta poissaoleminen etukäteen ilmoittamatta voi johtaa hylätyyn suoritukseen.

Kokeen suorittaminen sovitaan heti ensimmäisenä kouluuntulopäivänä opettajan kanssa, muuten suoritus voidaan hylätä. 7.–9.-luokkalainen sopii kokeen suorittamisen itse oma-aloitteisesti.

5 Järjestyssääntöjen rikkominen

Järjestyssääntöjen rikkomisesta seuraa rangaistus (Perusopetuslaki 35–36 §), joka voi olla

- opettajan nuhtelu tai puhuttelu
- luokasta poistaminen
- kasvatuskeskustelu
- jälki-istunto, enintään kaksi tuntia kerrallaan
- kirjallinen varoitus
- koulusta erottaminen väliaikaisesti.

VÄLITUNTIOHJEITA

Käytävillä liikun kävellen, en juosten.

Siirryn välitunnin alkaessa välituntialueelle viipymättä ja rauhallisesti.

Pukeudun säänmukaisesti.

Voin viettää välitunnin sisätiloissa, mikäli ulkolämpötila laskee alle -20 asteen. Opettaja tiedottaa asiasta etukäteen.

Välitunneilla noudatan aina hyviä käytöstapoja.

Välituntialueilla toimin välituntivalvojan ohjeiden mukaisesti.

Kerron heti välituntivalvojalle tai omalle opettajalle, mikäli välitunnilla sattuu jotakin poikkeavaa tai turvallisuutta vaarantavaa.

Välitunnin päättyessä siirryn viipymättä ja rauhallisesti seuraavalle oppitunnille.

Erikoisjärjestelyjen aikana olen toimintapisteillä vain omalle luokalle varattuna aikana.

Tiedän, että

- vuorensvalloitus ja leikitappelut ovat kiellettyjä
- urheilualueille (häkit ja kaukalo) menen vain pelaamaan
- en koskaan heitä lumipalloja tai mitään muita esineitä
- en pyöräile, mopoile tai aja mönkijällä välituntipihalla
- ulkovaatteet laitan siististi niille varattuun paikkaan.
- en aiheuta vaaratilanteita toiminnallani.

LIITE 2

LIMINGANLAHDEN KOULUN KIUZAAMISEEN, HÄIRINTÄÄN JA VÄKIVALTAAN PUUTTUMISEN TOIMINTAMALLI

Kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttuminen ja siitä ilmoittaminen on koko koulun tehtävä. Jokaisen velvollisuus on ilmoittaa näkemästään kiusaamistilanteesta opettajalle tai rehtorille. Asioiden käsittelyssä huomioidaan aina oppilaan ikä ja ymmärrystaso. Ensisijaisia puuttumiskeinoja ovat puhuttelu ja kasvatust keskustelu.

Oppilashuollollisilla tukitoimilla tarkoitetaan kaikkia niitä palveluita, joita oppilaan on mahdollista saada hyvinvointinsa tueksi. Tällaisia palveluita ovat esim. kuraattorin, terveydenhoitajan, lääkärin, psykologin ja sosiaaliviranomaisten tarjoamat palvelut. Koulun kurinpitotoimet määritellään perusopetuslaissa (36 § 2003/447).

TAPAHTUMA	ASIAN KÄSITTELIJÄT	TOIMENPITEET	JATKOKÄSITTELY
Sanallinen kiusaaminen • haukkuminen • nimittely • kiroilu • asiaton / törkeä kielenkäyttö	1. opettaja	1. puhuttelu, yhteys kotiin	1. kasvatust keskustelu / koulun kurinpitotoimet tarvittaessa
	2. toistuvassa kiusaamisessa Kiva-tiimi	2. Kiva-toimintamalli	2. seurantajakso

	3. vakavissa tapauksissa / kiusaamista ei saada loppumaan: rehtori / oppilashuoltoryhmä / asiantuntijaryhmä	3. yhteys kotiin, vanhempien tapaaminen	3. oppilashuollolliset tukitoimet
Kiristäminen • rahan tai muun etuuden hankkiminen kiristämällä	1. tilanteen vakavuudesta riippuen opettaja, rehtori, poliisi, sosiaaliviranomaiset	1. puhuttelu, yhteys kotiin	1. kasvatuskeskustelu / koulun kurinpitotoimet
		2. tarvittaessa tutkintapyyntö poliisille, lastensuojeluilmoitus	2. sovittelu ja korvaus, kasvatuskeskustelu / koulun kurinpitotoimet
			3. oppilashuollolliset tukitoimet

TAPAHTUMA	ASIAN KÄSITTELIJÄT	TOIMENPITEET	JATKOKÄSITTELY
Uhkailu • suullinen tai kirjallinen uhkailu	1. uhkailijan ikä ja tilanteen vakavuus huomioiden opettaja, rehtori, poliisi, sosiaaliviranomaiset	1. puhuttelu, yhteys kotiin	1. kasvatuskeskustelu / koulun kurinpitotoimet
		2. tarvittaessa tutkintapyyntö poliisille, lastensuojeluilmoitus	2. oppilashuollolliset tukitoimet
Seksuaalinen häirintä • tirkistely, rivot puheet ja eleet	1. opettaja 2. toistuvassa kiusaamisessa Kiva-tiimi	1. puhuttelu, yhteys kotiin 2. Kiva-toimintamalli	1. kasvatuskeskustelu / koulun kurinpitotoimet 2. seurantajakso
• nipistely, puristelu, hipelöinti • seksiin tms. pakottaminen	1. rehtori 2. oppilashuoltoryhmä / asiantuntijaryhmä, poliisi, sosiaaliviranomaiset	1. vanhempien tapaaminen 2. tarvittaessa tutkintapyyntö poliisille, lastensuojeluilmoitus	1. oppilashuollolliset tukitoimet

Väkivalta lievät tapaukset esim. <i>tönnäköinen,</i> <i>tallominen,</i> <i>näpistely</i>	1. opettaja 2. toistuvassa kiusaamisessa Kiva-tiimi	1. puhuttelu, yhteys kotiin 2. Kiva-toimintamalli	1. kasvatuskeskustelu / koulun kurinpitotoimet 2. seurantajakso
vakavat tapaukset esim. <i>potkiminen,</i> <i>pureminen,</i> <i>lyöminen,</i> <i>hakkaaminen,</i> <i>päällä</i> <i>hyppäminen</i>	1. rehtori, oppilashuoltoryhmä / asiantuntijaryhmä, poliisi, sosiaaliviranomaiset	1. vanhempien tapaaminen 2. tarvittaessa tutkintapyyntö poliisille, lastensuojeluilmoitus	1. oppilashuollolliset tukitoimet

TAPAHTUMA	ASIAN KÄSITTELIJÄT	TOIMENPITEET	JATKOKÄSITTELY
Aikuisen lapsen tai nuoreen kohdistama sanallinen kiusaaminen	1. rehtori, työterveyshuolto, oppilashuoltoryhmä / asiantuntijaryhmä	1. ilmoitus opetuksen järjestäjälle	1. oppilaalle oppilashuollolliset tukitoimet
		2. vanhempien tapaaminen	2. aikuiselle opetuksen järjestäjän ja työterveyshuollon harkitsevat toimenpiteet
		3. aikuisen ohjaus työterveyshuoltoon	

Aikuisen lapsen, nuoreen tai toiseen aikuiseen kohdistama seksuaalinen häirintä, väkivalta	1. rehtori, poliisi, oppilashuoltoryhmä / asiantuntijaryhmä, työterveyshuolto, mielenterveyspalvelut	1. tutkintapyyntö poliisille, ilmoitus opetuksen järjestäjälle	1. asia etenee poliisiviranomaisten käytänteiden mukaisesti
			2. oppilaalle oppilashuollolliset tukitoimet
Oppilaan aikuiseen kohdistama kiusaaminen, häirintä tai väkivalta	1. rehtori, oppilashuoltoryhmä / asiantuntijaryhmä, tarvittaessa poliisi, työterveyshuolto	1. puhuttelu, yhteys kotiin, vanhempien tapaaminen	1. kasvatuskeskustelu / koulun kurinpitotoimet
		2. tarvittaessa tutkintapyyntö poliisille, lastensuojeluilmoitus	2. oppilaalle oppilashuollolliset tukitoimet
			3. aikuiselle työterveyshuollon tukitoimet

TAPAHTUMAT	ASIAN KÄSITTELIJÄT	TOIMENPITEET	JATKOKÄSITTELY
Oppilaan huoltaja uhkailee ja on aggressiivinen (kts. kappale 5.2.)	1. opettaja, rehtori, tarvittaessa poliisi	1. pyydetään kohteliaasti, mutta määrätietoisesti huoltajaa palaamaan asiaan vasta, kun hän on rauhoittunut	1. uhkailun kohteelle tarvittavat tukitoimet oppilashuoltoryhmän ja työterveyshuollon taholta
		2. tarvittaessa tutkintapyyntö poliisille	

Henkilökunnan jäsen on päihtyneenä työaikana	1. rehtori	1. asiaa epäilevä tai asian havainnut on välittömästi yhteydessä rehtoriin	1. ilmoitus opetuksen järjestäjälle
		2. päihtynyt ohjataan työterveyshuoltoon välittömästi	2. työterveyshuollon tukitoimet
			3. toimitaan Limingan kunnan hoitoonohjaus-sopimuksen mukaisesti
Oppilas on päihtyneenä kouluaikana	1. opettaja, rehtori, terveydenhoitaja	1. oppilas ohjataan terveydenhoitajalle välittömästi	1. oppilashuollolliset tukitoimet
		2. ilmoitus kotiin	
		3. lastensuojeluilmoitus	
Huoltaja on päihtyneenä koulussa tai koulun tilaisuudessa	1. opettaja, rehtori	1. huoltajaa pyydetään poistumaan	1. keskustelu läsnä olleiden oppilaiden kanssa
	2. poliisi	2. tarvittaessa pyydetään poliisi paikalle	2. mikäli huoltajan lapsista on huoli, lastensuojeluilmoitus

LIITE 3

KIRJEMALLEJA

Kirjemalli menehtyneen oppilaan luokkatoverin kotiin

... luokka on tänään saanut surullisen tiedon, että on menehtynyt . Tämä asia koskettaa syvästi meitä kaikkia, varsinkin luokan oppilaita. Lähipäivinä käytämme paljon aikaa tapahtuneesta puhumiseen. Nuorille on tärkeää, että myös kotona voidaan puhua avoimesti tapahtuneesta. Annamme lisätietoja tarvittaessa.

Kirjemalli kotiin hautajaisiin osallistumisesta

Koulumme oppilas..... haudataan....päivänä....kuuta, klo Olemme vainajan perheen kanssa sopineet, että luokka osallistuu hautajaisiin. Osallistuminen on vapaaehtoista. Kaikkien läsnäolo on kuitenkin toivottavaa. Osallistumisella on merkitystä surun käsittelyssä.

Rehtori, luokanvalvoja ja osallistuvat tilaisuuteen.